

A 2024-es magyar elnökség operatív megvalósítása

Bevezetés

Magyarország sorban második uniós elnöksége – hivatalos megnevezéssel az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnöksége – operatív előkészítési és megvalósítási szempontból olyan kihívás, amely egyben lehetőségek tárházát is jelenti. Noha rengeteg tapasztalat és tudás áll rendelkezésünkre 2011-ből, amikor Magyarország először látta el a Tanács elnöklésének feladatát, ma bizonyos tekintetben rendkívül eltérő helyzetből és lehetőségekkel nézünk szembe a feladattal.

Röviden visszatekintve a 2010-es első kétharmados választási győzelmet követően 2010. május 29-én alakult meg a második Orbán-kormány, így mindössze fél év állt rendelkezésre a 2011. január 1-jén kezdődő uniós elnökségre való felkészülésre. A csekély idő ellenére is elmondható, hogy Magyarország tisztességesen helytállt, és egy sikeres elnökséget tudott megvalósítani. „Az elnökség hazánkat mint uniós tagállamot láthatóbbá tette az unión belül és kívül, a hazai közvéleményben pedig újra tudatosította az Európai Uniót, annak előnyeit és lehetőségeit.”¹

A 2024-es elnökségre való felkészülésre ezzel szemben már jelentősen több idő állt rendelkezésre. Ez lehetővé tette egy olyan struktúra létrehozását, amely a lehető legpontosabb előkészítés mellett kellő rugalmasságot is képes lesz nyújtani. Az elnökséghez kapcsolódó előkészületek a feladatokkal összhangban kettős csapásirány mentén haladnak a kiemelt fő helyszínek – Magyarország és Brüsszel – vonatkozásában, ami ugyanakkor magában foglalja azt is, hogy a hazai területen több helyszín között oszlik meg a rendezvények sora.

Közvetlenül az idei esztendőt követően, amikor Veszprém és a Balaton-régió Európa kulturális fővárosa, 2024 második félévében Budapest lesz az Európai Unió politikai középpontja. Tizenhárom és fél év után az akkor már húsz éve tag Magyarország újra az uniós kormánykerékhez állhat. Abból a szempontból is komoly lehetőséget rejt magában ez az időszak, hogy bemutassuk az előző elnökségünk óta Magyarország által elért eredményeket, hiszen több ezer magas és szakértői szintű delegált látogat majd el hazánkba, közülük sokan először, avagy hosszú évek, évtizedek után újra tesznek majd így.

A számos hasonlóság ellenére viszont van olyan egyedi elem is, amely a 2024-es esztendőben alapvetően különbözni fog a korábbi elnökségünktől, és ez pedig az intézményi átállás. A 2024 júniusában megrendezésre kerülő európai parlamenti választások miatt a tizenöt új hellyel hétszázhusz fősre bővülő intézmény új vezetést fog választani, és mindemellett elnökségi félévünk alatt biztosan új elnöke lesz az Európai

¹ Külügyminisztérium [é. n.].

Bizottságnak is. Az új, illetve az addigi átmeneti helyzet megfelelő kezeléséhez támaszkodni fogunk az uniós intézményi emlékezetre, továbbá tanulmányozzuk az akkori elnökségi tapasztalatokat is.

Az eseménynaptár tervezése során kiemelt figyelmet fordítunk nem csupán a hazai nemzeti rendezvényeinkre, hanem az ebben az időszakban várható, illetve tervezett más nagy nemzetközi rendezvényekre, annak érdekében, hogy az elnökségi félév alatti rendezvényeken megfelelő szinten tudjanak jelen lenni a részt vevő felek.

Kommunikációs, technikai és számos egyéb operatív területen hozott fejlődést, új kihívásokat az első EU-s elnökségünk óta eltelt több mint tízéves időszak. A tanulmányom ugyanakkor nem független a minket körülvevő élettől, ezért írásomban a második elnökségre való felkészülésünk kezdeti időpontjától a kézirat 2023. október végi leadásáig tartó időszak alapján a biztonság, protokoll és kultúra területére fogok összpontosítani.

Biztonság

Ahogy a felelősségi körömbé tartozó nemzetközi kapcsolatokban is számos szomorú aktualitással egyre inkább láthatjuk, a biztonság kérdése kiemelten fontos, legyen például szó nemcsak országok biztonságáról, hanem személy- vagy egyéb védelemről is. A magyar elnökség sikeres megrendezéséhez kiemelten fontos a felkészülés a különböző biztonsági fenyegetések megelőzése, szükség esetén megfelelő kezelése, a külföldi és hazai vendégek, résztvevők, valamint a magyar emberek biztonságának garantálása, illetve az egyes szervezési, logisztikai feladatok professzionális ellátása tekintetében.

Az uniós elnökség több csúcstalálkozó, számos informális miniszteri tanácsülés és magas szintű találkozó, konferencia, kulturális rendezvény, szakmai és szakpolitikai egyeztetés, ülés rendezésével és koordinálásával jár, amelyekre jelentős számú kiemelt vendég és védett személy – magas rangú tisztviselő, állam- és kormányfő – is érkezik majd hazánkba. A különböző események előkészítése, megrendezése és fizikai biztosítása egyaránt komoly feladatot jelent, amihez hatékony tervezés és végrehajtás szükséges.

Az elnökséghez kapcsolódóan az írásom elején tett utalásnak megfelelően Budapest mellett több vidéki helyszínen tartunk majd rendezvényeket. Egyaránt kiemelt hangsúlyt fektetünk a programok helyszíneinek kiválasztására, a delegációk és egyéb vendégek számára biztosított szálláshelyek meghatározására, valamint a résztvevők utaztatásával kapcsolatos logisztikai és biztonsági feladatokra is. Összetett logisztikai feladatot jelent annak biztosítása, hogy a helyszínek egyrészt megfeleljenek a szigorú biztonsági előírásoknak, ugyanakkor könnyen megközelíthetőek legyenek a résztvevők számára.

Ennek érdekében olyan központi elnökségi helyszíncsoport beazonosítására került sor, amely egyaránt teljesíti a legmagasabb protokolláris követelmények iránti elvárásokat, miközben biztonsági, megközelíthetőségi szempontokból is megfelelő. A magas szintű delegációk szállása biztosítható a közvetlen közelben, így mozgásuk a lehető legkisebb mértékben zavarja meg a főváros közlekedését. Emellett a kiválasztott helyszínek bemutatják az előző tizenhárom év budapesti fejlesztéseit: történelmi örökségünk védelmét

és modern, innovatív hasznosítását is. Ezáltal a helyszínválasztás kézzelfoghatóan alátámasztja a kohéziós politika jövőjének biztosítását célzó elnökségi prioritást is.

A zavartalan és biztonságos lebonyolítás érdekében a kormány az 1433/2023. (X. 6.) Korm. határozatban az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségével összefüggő eseményeket kiemelt fontosságú rendezvénné nyilvánította. A jogszabály szerint az operatív feladatok előkészítéséért és lebonyolításáért felelős kormánybiztosként a rendezvények biztosítását az illetékes miniszterekkel – belügyminiszter, honvédelmi miniszter, energiaügyi miniszter, Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter –, valamint a szervezést a Nemzeti Rendezvényszervező Ügynökséggel együttműködve látjuk el. Az elnökséghez kapcsolódó programok biztosításában a Magyar Honvédség, a rendőrség, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, a Terrorelhárítási Központ és a Nemzeti Védelmi Szolgálat vesz részt. A rendezvények egészségügyi biztosítását a belügyminiszterhez tartozó egészségügyi szervek végzik majd. A biztonságos lebonyolításban a fentiekén kívül az Országos Meteorológiai Szolgálat, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és az Alkotmányvédelmi Hivatal is közreműködik.

A fent említett szervezetek által alkotott Operatív Törzs már jól bevált rendszer szerint dolgozik, ami az utóbbi több mint tíz évben hozzájárult ahhoz, hogy biztonságosan, jelentősebb fennakadások nélkül tudtuk megszervezni és lebonyolítani a nemzeti ünnepeinkhez (az Alaptörvényünk rendelkezéseinek megfelelően március 15. napja – az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc emlékére, augusztus 20. napja – az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékére, és október 23. napja – az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére), valamint egyéb emléknapjainkhoz kapcsolódó programokat.

A magyar uniós elnökség szervezési, logisztikai és biztosítási feladataira való felkészüléshez rendkívül értékes tapasztalatokat szerezhettünk 2023 augusztusában. Ekkor részben párhuzamosan zajlottak az atlétikai világbajnokság versenyei és a Szent István-nap programjai, emellett Orbán Viktor miniszterelnök több kiemelt vendéget – mások mellett a török és a szerb elnököt, a katar emírt, valamint több közép-ázsiai ország vezetőjét – látott vendégül Budapesten. Az érintett állami szervezetek, a világbajnokság szervezői és az egyéb közreműködő szervezetek kiváló együttműködésének köszönhetően mindhárom esemény rendben, fennakadások nélkül zajlott. Magyarország akkor is megmutatta, hogy még ilyen jelentős és bonyolult szervezési, logisztikai és biztosítási feladatok megoldására is képes – és ez lesz a célunk 2024 második félévében is.

A korábbiakhoz hasonlóan a második uniós elnökségünk idején is arra törekszünk majd, hogy az egyes rendezvényekkel kapcsolatban csak a lehető legszükségesebb időintervallumban és helyszíneken korlátozzuk a forgalmat, hozzájárulva ezzel ahhoz, hogy minél gördülékenyebben valósulhasson meg a rendezvénysorozat, és hogy a lakosság a számára is elérhető egyes elnökségi programpontokhoz minél könnyebben eljuthasson.

A rendezvények előkészítése és lebonyolítása során több ezren dolgoznak majd azért, hogy megfelelően tudjuk kezelni a biztonsági és logisztikai kihívásokat, és ezzel zökkenőmentes legyen a 2024-es magyar uniós elnökség. Bízom benne, hogy egy sikeres félévet követően a tapasztalataink, jó gyakorlataink megosztása a későbbi uniós tanácsi elnökségek számára is mintaként szolgálhat majd.

Protokoll

A protokoll, a diplomáciai érintkezés az Európai Unió Tanácsa 2024 második félévében megvalósuló magyar elnöksége során sem fog alapvetően különbözni attól, mint amit az első, 2011-es időszakban tapasztalhattunk. Célunk egy ambiciózus, látható magyar EU-elnökség 2024-ben, és ez ebben a tekintetben is egyaránt jelent a lehetőségek mellett kihívásokat is. A diplomáciai protokollunk nagymértékben hozzájárul az eseménysorozat gördülékeny lebonyolításához, valamint ahhoz az erős Európához, amely meggyőződé-sünk szerint kizárólag az erős tagállamokon alapulhat.

A protokoll, diplomáciai események tekintetében a korábban említett Magyarország–Brüsszel-kettősség itt is megjelenik, ugyanakkor a hangsúly ebben a témában egyér-telműen a hazai oldalon lesz majd, nem utolsósorban az informális csúcstalálkozók és tanácsulések miatt is. A brüsszeli diplomáciai érintkezés tekintetében hasonlóan kiemelt szerepet szánunk elsősorban az ott lévő Állandó Képviselőtünknek, és a kinti – a meg-növekedett kapcsolódó feladatokhoz igazított létszámú – diplomatáinknak egyaránt. Az Európai Unió tanulmányom írásakor csakúgy, mint az első magyar elnökség idején, huszonhét tagállamot (EU27) számol. Nagy-Britannia távozásával és a 2011-es elnökség-ünk hathatós közreműködésével taggá vált Horvátországgal együtt viszont a diplomáciai fókusz az angolszász világról inkább kontinentális fókuszúvá vált napjainkra.

A protokoll szintén olyan terület, ahol jelentős mértékben építünk a 2011-es tapaszta-latokra, tanulságokra, és természetesen az elnökségi trió két másik országának, Spanyol-orzágnak és Belgiumnak a tapasztalataira. A jövő tekintetében pedig – noha már egy másik trió tagja – egyeztetéseket fogunk folytatni Lengyelországgal is. A felkészüléshez ebben az esetben is természetesen hozzátartozik a célzott képzés egyes munkatársak számára, az általános diplomáciai tudnivalókon túl tagállami és EU-s dimenziókban egyaránt.

Kiemelt fontosságú lesz protokolláris szempontból a hazánkban megrendezésre kerülő több tanácsi ülés a kapcsolódó kétoldalú vagy csoportos tárgyalásokkal együtt. Megkülönböztetett figyelemmel tekintünk az Európai Tanács informális üléseire, ame-lyek kiemelt lehetőséget adnak az EU előtt álló legfontosabb feladatok megvitatására a tagállamok állam-, valamint kormányfői számára. Itt az általános diplomáciai proto-koll mellett számos egyéb – az abban külön részt elfoglaló gasztronómiai területen túl a biztonsági, logisztikai stb. – szempont is része a teljes képnek, amelyeket a tanulmány terjedelmi okok miatt csak érintőlegesen tárgyal. Ehhez hasonlóan szintén nem érintjük az esetleges harmadik országokból érkező vendégek kérdését sem, csupán annyival, hogy az eddigi tapasztalatok alapján felkészülünk erre az eshetőségre is.

A protokoll területe egyes vélemények szerint hamisítatlan „hátvéd” funkció, olyan tekintetben, hogy ha minden rendben történik, akkor szinte észrevehetetlen terület, a kihívások tekintetében ugyanakkor hamar előtérbe kerülhet. A kihívások kapcsán az előbb röviden említett biztonsági szempontok prioritást élveznek. Alapvető célunk, hogy a hazánkba látogatók az összes rendezvényen megfelelő biztonságban legyenek, és zavartalanul tudjanak dolgozni. A biztonsághoz a logisztika elsősorban úgy kapcsoló-dik, hogy a védett személyek ne csak biztonságosan, hanem időben is oda tudjanak érni

a tárgyalásokra, egyúttal pedig a kapcsolódó intézkedések ne érintsék a szükségesnél nagyobb mértékben a hétköznapi életet.

A protokoll tekintetében is működni fog az Operatív Törzs, annak érdekében, hogy az előre nem látható fejleményeket is megfelelően tudjuk kezelni. A kommunikáció a vendégek megfelelő fogadásán túl megjelenik az ő tájékoztatásuk, valamint a tárgyalásokhoz kapcsolódó tolmácsolás vonatkozásában is.

Végül, de nem utolsósorban pedig a 2024-es magyar elnökség szintén készül protokolláris ajándék adásával vendégeinknek az EU-s elnökségek bevett gyakorlatának megfelelően. Tapasztalt munkatársainkkal, kollégáinkkal, diplomatáinkkal azon leszünk, hogy a jelzett 2023. augusztus 20-i ünnepséghez kapcsolódóan tartott „diplomáciai nagyüzem” napjaihoz hasonlóan sikerrel vegyük a több hónapon keresztül tartó „uniós nagyüzem” feladatait protokolláris szempontokból is.

Kultúra

A kultúra szintén kiemelt szerepet fog kapni az Európai Unió Tanácsa 2024 második félévében megvalósuló magyar elnöksége során, mint olyan eszköz, amelynek segítségével szorosabbra fűzhetjük kapcsolatainkat a többi tagállammal, továbbá például a hagyományos politikán túl is betekintést engedhetünk lényünk egy fontos elemébe.

A kultúra ezáltal leginkább talán kulturális diplomáciai szempontból kap szerepet, a korábban említett Magyarország–Brüsszel-kettősség kiemelten hangsúlyos feladatot betöltő szereplője lesz a brüsszeli Magyar Kulturális Intézet, ahol a nemzetközi közönség sokkal könnyebben nyerhet személyesen is bepillantást a 2024-es magyar elnökségbe, és adott esetben az itt tapasztaltak alapján kedvet kaphat arra, hogy hazánkba is ellátogasson – ezáltal első kézből is megismerhessen minket. Az intézet feladata lesz, hogy Brüsszelben egy helyszínen mutassa be az elnökségi félév során azokat a kiemelt kulturális szempontokat, amelyek a magyarországi kulturális program gerincét fogják adni. Mindkét helyszín esetében természetesen a helyi adottságokhoz lesz igazítva a mondanivaló, ugyanakkor a főbb elemek azonosak lesznek az egységes üzenet érdekében.

Magyarország Európa szívében egy több mint ezeréves államalkotó nemzet, sokszínűen gazdag kultúrával. Ez a kultúra magában foglalja például – ahogy arra Orbán Viktor miniszterelnök is utalt 2023 nyarán² – nagy lehetőségeket rejtő egyedi nyelvünket, kreativitásunkat, továbbá a teljesség igénye nélkül a zenénket, gasztronómiánkat egyaránt. Az elnökségi kulturális programsorozat lehetőséget biztosít arra is, hogy bemutassuk a magyar tehetségeket és az őket képző műhelyeket Európának.

Nemzetünkhöz természetesen hozzátartoznak a határon túli magyarok is, akikkel a könnyebb kapcsolattartás tekintetében is jelentős szerepe van európai uniós tagságunknak. Az ő kultúrájuk a mi kultúránk is, ennek megjelenítése szintén része lesz a magyar elnökség kulturális programjainak.

² Miniszterelnöki Kabinetiroda 2023.

Kultúránk bemutatása során megfelelő arányt kell találnunk a szélesebb közönség érdeklődésére számot tartó elemek és az esetleg kevésbé ismert, ám az elnökségi prioritásokat az ismert elemekhez hasonló módon tükröző elemek között. Az elnökség egy rendkívül jó lehetőség a magyar kultúra sokszínűségének egész Európa számára való bemutatásához.

A kultúra tekintetében hasonlóképpen fontos tekintettel lenni az ebben az időszakban várható, illetve tervezett más nagy nemzetközi rendezvényekre is – a helyzet viszont a protokoll témájától annyiban eltérő, hogy itt nemcsak a politikusokat, hanem a művészeket érintő rendezvényeket is figyelembe kell venni.

A kultúrába, közelebbről a testkultúrába tartozik a sport témája is. Teljesítményünk az olimpiákon, de egyéb sportrendezvényeken is meghaladja a hozzánk hasonló lakosság-számú országok eredményeit, ezért joggal lehetünk büszkéek sportolóinkra. Itt is megragadom az alkalmat jelezni, hogy munkatársaimmal részt fogunk venni a hazánk EU-tagságának huszadik évfordulóján megrendezésre kerülő futáson is, amely tökéletes alkalom az elnökségi időszak előtt annak a sportszerető közvélemény számára történő bemutatására is.

Történelmünk szintén alapvetően befolyásolta kultúránkat, és egyedileg formált minket azzá, ami jelenleg vagyunk. Fontos, hogy a hazai és a világ történéseinek egyedi, magyar szempontrendszerét, nézőpontját megmutassuk, elmagyarázzuk azoknak, akik több esetben az eseményeknek szintén résztvevői voltak. A magyar szempontok bemutatásával, a magyar álláspont iránt empatikusan nyitott érdeklődők számára árnyalhatjuk a történelem eseményeit, és hozzájárulhatunk az európai politikában is egymás jobb megértéséhez.

Összefoglalásként kijelenthető, hogy kulcsfontosságú célunk, hogy a világgal kapcsolatos egyedi látásmódunkat, amely például a kultúránkban is tükröződik, minél szélesebb körben megismertessük biztonságosan, jól működő logisztika segítségével nemcsak a Magyarországra látogató politikusokkal és szakértőkkel, de az elnökségi programokról szóló tudósításokat követő hazai, illetve európai közönséggel egyaránt. Európa jelentős részében a magyar valóságot tapasztalatom alapján sajnos sok esetben nem úgy mutatják be egyes sajtóorgánumok, ahogy az a magyar választópolgárok – szavazások során is többször kifejtett – véleménye alapján működik. Célunk, hogy a hazai és brüsszeli helyszínekkel egyaránt be tudjunk mutatni az érdeklődőknek egy európai Magyarországot, amely egyedi látásmódjával, értékeivel is hozzájárul egy erős Európához.

Felhasznált források

- Külgügyminisztérium [é. n.]: *Európai uniós ügyek*. Online: <https://2010-2014.kormany.hu/hu/kulugyminiszterium/eu-ugyekert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek>
- Miniszterelnöki Kabinetiroda (2023): *Bohár Dániel beszélgetése Orbán Viktorral a Tranzit fesztiválon*. 2023. augusztus 25. Online: <https://miniszterelnok.hu/bohar-daniel-beszelgetese-orban-viktorral-a-tranzit-fesztivalon/>